

C.E.F. Weyse: The Late Piano Works.

Bohumila Jedlickova (klaver). Dacapo DCCD 9307. (1 CD).

J.P.E. Hartmann: Piano Sonatas. *Nina Gade (klaver). Dacapo DCCD 9112. (1 CD).*

Louis Glass: Piano Fantasy, Piano Sonatas.

Nina Gade (klaver). Dacapo DCCD 9306. (1 CD).

Lange-Müller: Piano Works. *Mogens Dalsgaard (klaver). Dacapo DCCD 9206. (1 CD).*

Peter Arnold Heise: Chamber Music. *Amalie Malling (klaver), Morten Zeuthen (cello), The Kontra Quartet. Dacapo DCCD 9113. (1 CD).*

Rued Langgaard: String Quartets. *The Kontra Quartet. Dacapo DCCD 9302 a/b. (2 CDer).*

Danish Golden Age Piano Trios. *Tre Musici. Dacapo DCCD 9310. (1 CD).*

Den danske sang er en ung, blond pige. Ja, vist så; men der er også instrumentalmusik, som det kan lønne sig at lægge et kælt øre til. Her er nu otte CD'er med klaver- og kammermusik i Danmark imellem 1830'erne og 1930'erne, alt sammen relativt ukendt, bl.a. fordi det i lange tider ikke har været til at købe, hvis man ikke har haft held til at støve det op antikvarisk. Både musikhandel og musikpædagoger har her svigtet, hvad man ellers skulle tro måtte være en nærliggende og kær forpligtelse.

Hvem har mon siddet og grædt over, at Weyse kun fik skrevet halvdelen af de 24 koncertetuder, én i hver toneart, som det må have været hans hensigt at komponere? Det er nok kun de få, som kender de 12 eksisterende i tonearter kronatisk stigende fra C-dur til f-moll. Dem kan man nu sammen med den store Allegro di bravura i a-moll, op. 50, høre spillet af Bohumila Jedlickova, og dertil læse Gorm Busks fine redegørelse for, hvordan Weyse inspireret af Ignaz Moscheles næsten blev romantiker på sine gamle dage. Balancen mellem det brillante og det udtryksfulde kan være svær at finde, jfr. Chopin. Jedlickova spiller klart og flydende, men med hovedvægten lagt på udtrykket, hvad måske tager spidsen af den sprudlende virtuositet, som etuderne også rummer – men hellere det end det modsatte! Lidt mere „bravura“ havde dog nok været på sin plads i op. 50. Programheftet „prydes“ af en dårlig gengivelse af Vilh. Marstrands berømte maleri af et musikalsk aftenselskab hos vinhandler Waagepetersen.

Nina Gade præsenterer sig med tre af J.P.E. Hartmanns fire klaversonater, af hvilke den

store i a-moll, som han skrev i en alder af 80 år, fortjener en varig hædersplads i det 19. århundredes musikhistorie. Den får under hendes faste og kyndige greb en udførelse, som er den værdig. At de to tidligere sonater, hvoraf den anden i F-dur først blev udgivet i vor tid, ikke når de samme højder, skal man ikke lægge dem til last. De folder sig ud i mere Spohr-henholdsvis Schumann-inspirerede tonesprog og træder frem som fine og karakteristiske værker i deres respektive sammenhænge. I disse optagelser må man dog desværre savne den tætte og nærværende klaverklang, som kendetegner optagelsen af a-moll sonaten.

Nina Gade tegner sig også for musik af Louis Glass, en af Carl Nielsens i dag totalt glemte samtidige. Det er ørkesløst at diskutere, om glemsel er retfærdig. Ideelt set er al glemsel uretfærdig; men det er nu engang vilkårene. At bevare alt i levende erindring er ikke muligt. Hvad imidlertid de tre første decennier af vort århundrede angår, så er situationen her helt usædvanlig. Carl Nielsen fylder så meget i vor bevidsthed om den musikalske situation på den tid, at næsten alt andet er gået i glemmebogen. Men det svarer ikke til tidens egen selvforståelse, som ofte havde det vanskeligt med at adoptere Nielsens musik. Jeg husker endnu min mormor sige: „Af Nielsenerne foretrækker jeg nu Ludolf.“ Historien har siden fældet sin dom over det synspunkt, som dengang ikke var ualmindeligt. Men efter mere end et halvt århundrede synes tiden nu at være inde til at blade i den store glemmebog for at se, om der dog ikke er noget at hente. Det er der: blandt andet musik af Louis Glass. To klaver-sonater og en fantasi bliver her hævet af glemselen. For første gang i nyere tid præsenteres publikum for en dansk komponist, der var senromantiker og dertil en betydelig pianist. Er der endnu ikke så meget at hente i den tidlige E-dur sonate af den 25-årige Glass, så er der det til gengæld i As-dur sonaten med den uendeligt lange scherzo og navnlig i den store fantasi, begge fra tiden omkring århundredeskiftet. Her spørger både Liszt og César Franck i kulisserne, men ganske vist „oversat til dansk“, om jeg så må sige. Der går ikke til yderligheder. Pladen byder på en ny og spændende oplevelse udmærket fremført af Nina Gade og omhyggeligt og kompetent kommenteret af Claus Røllum-Larsen.

Det er allerede en del år, siden Mogens Dalsgaard drog Lange-Müllers klaverpoesi

frem i lyset og indspillede dele af den på LP. Det er nu digitalt fæstet på CD. Det drejer sig om de lyriske Skovstykker – man kunne næsten kalde dem „Lieder ohne Worte“ – tre satsler fra Danse og Intermezzi og den gribende, stort anlagte Fantasi i c-moll, alle i upåklagelig udførelse.

Kammermusikken er repræsenteret med en Heise-plade, en Langgaard-plade og en med klavertrioer af fem komponister. Den første rummer Heises sprudlende klaverkvintet i F-dur, cellosonaten i a-moll og to fantasistykker for cello og klaver (det ene oprindelig skrevet for horn) med Amalie Mallings og Kontra-kvartetten og med Morten Zeuthen som solist i celloværkerne. Den udfylder et gabende tomrum i bevidstheden om vor største vokalkomponists gaver som kammermusiker. Men kun delvis. Der er mere endnu – strygekvartetter, violinsonater. Det her foreliggende repræsenterer dog måske toppen. Pladen er en perle, hvad angår såvel indhold som udførelse. Stor tak!

Kontra-kvartetten stiller også op med en overførsel fra LP med musik af Langgaard, variationer over „Mig hjertelig nu længes“ og 2.-6. strygekvartet på en dobbelt CD. Her går der til yderligheder, lige fra det smukke og aldeles harmløse variationsværk over de for det meste idyllisk ligevægtige, men meget udtryksfulde kvartetter nr. 2, 4 og 6 fra 1918-19 (numrene afspejler ikke kronologien) til den krise-flængede og desperate (ironiske?) 3. strygekvartet fra 1924, nok det tidligste eksempel i Danmark på „grim“ musik. Den fulgtes året efter af den 5. kvartet, hvor Langgaard atter er „hjemme“ hos Gade og Wagner, men måske mere nervøst vibrerende end i de tidligere værker – blot ikke i finalen, der har sin oprindelse i den 1. kvartet fra 1914, da han var 11 år gammel. I 1917 skrev Gerhardt Lynges om den da 24-årige komponist, at „der i ham er Spirer til noget langt udenfor det dagligdags, ja, derom kan der, efter det han hidtil har skabt, ikke næres den ringeste Tvivl.“¹ Profetiske ord, ja; men mon Lynges havde nogen anelse om, hvad han dermed forudsagde?

Musik for klavertrio af fem komponister fra J.P.E. Hartmann til Langgaard er indeholdt i *Danish Golden Age Piano Trios* med Tre Musici, alias Elisabeth Zeuthen Schneider, Ulrikke Høst-Madsen og John Damgaard. De spiller smukt og levende; men dele af repertoireet føles mindre påtrængende end det, de andre har at byde på. Gades triosats i B-dur og Langgaards „Fjeldblomster“ er udprægede ungdomsarbejder, nydelige, bevares; men dermed er det sagt. Så er der mere substans i Hartmanns Andantino med otte variationer i C-dur, et ganske interessant supplement til klaversonaterne, men naturligvis mindre i formatet. Derimod havde jeg gerne undværet Fini Henriques' Børnetrio; det er et stykke avanceret pædagogisk musik, smukt og veldrejet, men ifølge sagens natur ikke højtstræbende. Heldigvis har ensemblet en sværvægter at slutte af med: Lange-Müllers store trio i f-moll, som i øvrigt vistnok aldrig rigtig er gået i glemmebogen; i hvert fald har jeg hørt den flere gange som ung. Det er en prægtig komposition, fuldt på højde med klaverfantasier og langt overstrålende de øvrige satsler på denne plade – og så bliver den brillant udført.

De mange timer tilbragt med denne stak plader har været udbytterige, både hvad angår kunstnerisk oplevelse, og fordi de har belært mig om noget vedrørende dansk musik før og omkring århundredeskiftet, som jeg hidtil var mindre vel orienteret om. Der er her gravet værdier frem, som fortjener vor interesse både som lyttere, som forskere og som udøvende – en repertoireudvidelse der, hvis den fortsættes, måske vil kunne danne begyndelsen til, at vi kommer til at kende vor egen musikalske fortid ligeså godt, som nordmændene og svenskerne kender deres.

Jan Maegaard

Note

1) Gerh. Lynges, *Danske Komponister i det 20. Aarhundredes Begyndelse* (2. udg. Århus 1917) s. 187.